

sbor zvláštní zeměbranečtí duchovní (zeměbranečtí kaplani, evangeličtí zeměbranečtí duchovní správcové a zeměbranečtí rabínové). Katoličtí zeměbranečtí duchovní podléhají, co se týče duchovní správy, polnímu superioratu, duchovní správcové ostatních vyznání příslušnému velitelství.

Správa jmění.

I. Všeobecné zásady.

Jmění m rozumí se souhrn veškerých hmotných statků, jakož i práv, jež mají hodnotu majetkovou. V tomto smyslu zahrnuje pojem jmění celou řadu právních poměrů, jichž subjektem jest vlastník jmění. Vzhledem ku všeobecné způsobilosti k právním činům může s nepatrnými výjimkami každý jmění nabývat, držeti, postupovati a s ním dle své libovůle nakládati. Rovněž jest každý oprávněn — opět toliko s jistými obmezeními a výjimkami — svoje jmění sám spravovati nebo třetí osobě správu tu svěřiti.

Pro racionelní správu jmění jsou rozhodny v první řadě zásady národohospodářské; pro správu jmění však v právní vědě jest zvláště důležitá okolnost, zda-li kdo spravuje jmění na účet vlastní či na účet cizí, pro jednotlivce či pro více osob jednotu tvořících, dále pro osoby, které samy mohou svoje záležitosti obstarávati nebo které ve své způsobilosti k právním činům jsou v jistém směru obmezeny. Zákonodárce musel přihlížeti zejména k těm případům správy jmění, kde se jedná o jmění osob třetích a dále kde neběží pouze o zájmy soukromé, nýbrž o velký celek, a vytknul tudíž pro správu jmění státního a obecního zvláštní pravidla a rovněž upravil zevrubnými předpisy správu jmění osob pod zvláštní ochranou zákona se nacházející a dále jmění, kteréž v zájmu právního řádu má býti rozděleno.

Ohledně správy sluší především rozeznávati mezi jměním, které jest určeno k docílení dalšího zisku a příjmu, a mezi t. zv. jměním požitkovým, které jest věnováno užívání resp. spotřebě. Konečně dlužno při každé správě přihlížeti k tomu, aby základ majetkový byl zachován, pročež k němu lze sáhnouti toliko v nejkrajnějších případech. Každému správci jmění jest uložena povinnost vykonávati úřad svůj s péčí řádného hospodáře a při jmění obchodním s péčí řádného kupce. Přední povinností správce jmění jest konečně řádné vedení účtů a předkládání výkazu o hospodaření v tom záležející, že správce jmění má v určitých lhůtách účty o správě podávati.

Správa cizího jmění objevuje se v životě právním v různých formách a poměrech. V celku lze vytknouti dva hlavní druhy správy jmění a to správu jmění dobrovolnou nebo-li smluvní, při níž ten, kdo se svým jměním volně a neobmezeně může nakládati, zvláštní úmluvou své jmění celé nebo z části odevzdává třetí osobě, aby tato na jeho účet je s péčí řádného hospodáře a dle správných zásad národohospodářských spravovala a zužitkovala; správa jmění třetí osobou může však nastoupiti též neodvisle od vůle vlastníkovy na základě zákonného předpisu nebo úředního nařízení, ve kterýchžto případech pak správce jmění úřad svůj vykonává toliko pod dozorem a kontrolou úřadu.

II. Smluvní správa jmění.

Správce jmění třetí osobou zmocněný má práva a povinnosti zmocněnce s tím rozdílem, že ohledně něho dle všeobecné zásady se předpokládá, že mu přísluší též právo činiti vše, čeho správa sama vyžaduje a co s ní obyčejně spojeno bývá (§ 1029 o. o. z.). Ostatně řídí se práva

a povinnosti správce jmění dotyčnou úmluvou, a neobsahuje-li tato potřebných ustanovení, příslušnými předpisy zákonnými. Objem správy jmění jest podstatně obmezen ustanovením § 1008 o. o. z.; kromě toho platí další zásada, že všeobecná plná moc týkající se záležitostí majetkoprávní se nevztahuje na opatření zakládající se v právu rodinném (roz. ze dne 12. února 1884 č. 1258, sb. č. 9882).

III. Zvláštní případy zákonné správy jmění.

1. Správa jmění nezletilých dětí, kterouž obstarává otec důsledkem své moci otcovské. V tom ohledu platí následující zásady: Vše, čeho nezletilé děti jakýmkoli zákonným způsobem nabudou, jest jejich vlastnictvím, pokud jsou však pod mocí otcovskou, přísluší správa jich jmění otcí. Toliko když otec ke správě jest nezpůsobilý, nebo vyloučí-li jej ze správy ten, kdo jeho dětem jmění poskytl, jmenuje soud správce jiného (§ 149 o. o. z.). Z příjmů tohoto jmění, pokud stačí, má býti zapravován náklad na vychování; případný přebytek má býti uložen a má o něm ročně účet býti skládán. Jen tenkrát, když by tento přebytek byl nepatrný, může býti otec od kladení účtů osvobozen, a přebytek mu může býti ponechán k libovolnému použití (§ 150 o. o. z.) (srv. čl. Ascendenti).

2. Správa jmění poručenců a opatrovanců. Každý poručník a opatrovník má spravovati jmění svých chráněnců s bedlivostí řádného a pilného hospodáře a ručí v tom ohledu za každé zavinění (§ 228 o. o. z.). Ke všem záležitostem, kteréž nenáleží k pravidelnému provozování hospodářství a které mají větší důležitost, mají zapotřebí soudního schválení; to platí zejména o bezpodmínečném přijetí neb odmítnutí dědictví, o zcizení majetku, uzavírání pachtovních smluv, výpovědi kapitálu se zákonnou jistotou uloženého, postupování pohledávek a uzavírání smíru v právních rozepřích. V důležitějších záležitostech právních, které nenáleží k pravidelné správě, jest zapotřebí soudního konsensu i k podání žaloby, tak zejména k podání žaloby na uznání otcovství, žaloby, již se popírá manželský původ dítěte (roz. ze dne 15. října 1867 č. 8677, sb. 2881) a konečně žaloby na zrušení spoluvlastnictví (roz. ze dne 20. května 1857 č. 5053, sb. 362). Z hotových peněz smí býti ponecháno jen tolik v rukou poručníka, mnoho-li jest třeba k vychování sirotků a k řádnému provozování hospodářství; zbytek má býti obrácen na zapravení případných dluhů nebo má ho býti použito jiným prospěšným způsobem a jmění pak ještě zbývající uloženo způsobem pupilární jistoty zabezpečujícím (srv. čl. Jistota pupilární).

Movité jmění, jehož není zapotřebí k užívání nezletilců a jež též nemá býti uschováno jako rodinná památka nebo vzhledem k přímému nařízení otcovu a jehož též nelze jiným prospěšným způsobem použiti, budiž ve veřejné dražbě prodáno (§ 231 o. o. z.). Nemovitý majetek může býti zcizen toliko v případě nouze nebo k patrnému prospěchu nezletilcovu se svolením úřadu vrchnoporučenského; z pravidla má se tak státi ve veřejné dražbě, toliko z důležitých důvodů může soud též povolit zcizení nemovitosti nezletilcovy z volné ruky (§ 232 o. o. z.). Jako k výpovědi, tak i ku přijetí kapitálu má poručník neb opatrovník zapotřebí svolení úřadu vrchnoporučenského nebo vrchnopatrovnického. Z pravidla jest též každý poručník a opatrovník povinen o správě jemu svěřené účty klásti (srv. též čl. Opatrovník a Poručenství.)

3. Správa jmění osob právnických. Pro správu tohoto jmění jsou rozhodny stanovy, instrukce, smlouvy a příslušná zákonná ustanovení; § 27 o. o. z. ustanovuje, že příslušné bližší předpisy obsahují zákony politické, tak zejména o správě jmění politických obcí obecní zřízení, o církevním jmění a jmění jednotlivých náboženských společností dotyčné speciální zákony, o správě jmění živnostenských společenstev, nemocenských pokladen, úrazových pojišťoven a spolků úředně schválené stanovy. (Ostatně srv. též čl. Osoby právnické.)

4. Správa jmění manželky: Pokud manželka tomu neodporovala, platí právní domněnka, že správu svého volného jmění svěřila manželovi jakožto svému zákonnému zástupci. Dle § 1008 o. o. z. má však manžel zapotřebí zvláštního zmocnění k uzavření tržní smlouvy (roz. ze dne 3. února 1869 č. 12.771, sb. 3267), rovněž ku přijetí zápůjčky (roz. ze dne 7. srpna 1878 č. 15.466, sb. 7104) a k uzavření narovnání (roz. ze dne 20. června 1882 č. 6073, sb. 9019). Manžel má sice ve příčině této správy vůbec totéž postavení, jako jiný zmocněný správce jmění, ručí však toliko za kmenové jmění nebo kapitál. O užitečích během správy vybraných není povinen účtů skládati, leč by to bylo výslovně vymíněno; tyto účty se spíše pokládají dnem zrušení správy za vyrovnány (§ 1239 o. o. z.). Ve smyslu § 1239 není povinen manžel též skládati manželce účtů o úrocích z vlastního dluhu (roz. ze dne 10. července 1882 č. 6347, sb. 9060), při čemž se opět předpokládá, že nic jiného nebylo vymíněno. Chce-li však manžel sám činiti nějaké nároky ze správy, musí, jako každý jednatel, účty složit (roz. ze dne 24. dubna 1890 č. 3659, časop. »Ger. H.« 1890 č. 40). Rovněž manželka nemusí skládati účtů z požívání, kteréž svému manželovi odstoupila, avšak v manželství sama vybírala; ovšem mají oba manželé právo tuto mlčky uznanou správu zastaviti (§ 1241 o. o. z.). V nutných případech nebo v nebezpečí hrozící škody může býti správa jmění manželovi odňata a to i tenkrát, když mu byla výslovně a na vždy povolena.

5. Správa jmění bez příkazu; srv. čl. Jednatelství bez příkazu.

6. Správa vnučená; viz čl. Správa čili sekvestrace.

7. Správa obchodního jmění; srv. čl. Společnost obchodní veřejná, Prokura a plnomocenství obchodní, Společnost obchodní tichá, Společnost akciová, Společnost komanditní, Spolčení ku jednotlivým obchodům.

8. Správa dědictví před jeho odevzdáním; srv. čl. Právo dědické, Odevzdání pozůstalosti.

9. Správa konkursní podstaty; srv. čl. Konkurs a Podstata konkursní, Nároky věřitelů konkursních.

10. Správa státního jmění; srv. čl. Fiskus.

11. Správa nadací; srv. čl. Nadace.

Správa politická.

I. Pojem.

Politickou správou rozumí se činnost organizované státní moci mající za účel zabezpečení státního celku a podporování blahobytu státních příslušníků. Lorenz Stein označuje politickou správu jako jednu stránku vnitřního života státu, poněvadž stát pozůstává z úhrnu svých příslušníků a tudíž stupeň osobního rozvoje jednotlivců značí zároveň stupeň a obsah vývoje státu. Péče o každého jednotlivce jest tudíž předním úkolem celku,